

KALISZANIN,

GAZETA MIASTA KALISZA I JEGO OKOLIC.

Wtorek dnia 27 lutego 1872 roku.

Kaliszanin wychodzi 2 razy w tygodniu, t. j. we Wtorki i Piątki w południe. — **Cena Kaliszana:** kwartalnie: rs. 1 kop. 20, za przesyłkę pocztą kop. 40; miesięcznie kop. 40, za odnośzenie po kop. 5; numer pojedynczy kop. 6. — **Prenumeratę przyjmują:** w Kaliszu: główny kantor w drukarni wydawcy W. Hindemitha, oraz miejscowe księgarnie; w Warszawie: księgarnie Okońskiego i Wendego. — **Artykuły nadsyłane** zwracaniem nie będą.

Rozporządzenia Władz miejscowych.

Policmajster miasta Kalisza.

Od pewnego czasu wielu z właścicieli domów nie melduje osób przybywających z prowincji lub przesiadających się z innych domów, lokatorzy zaś nie zawiadamiają właścicieli domów dla zameldowania policji, o zmianie swoich stąg, przez co utrudniają prowadzenie kontroli i dają możliwość przebywania w mieście z wyższemi już pasportami lub zupełnie bez takowych.

Dla usunięcia na przyszłość podobnego nieporządku, uważam za niezbędne usilnie zobowiązać właścicieli domów i lokatorów, ażeby o wszystkich bez wyjątku osobach przybywających tak na czas pewien jak i dla wejścia do służby, bezzwłocznie meldowali w moim zarządzie, z przedstawieniem pasportów, pod zagrożeniem kary określonej 25, 26, i 27 art. Działu 4-go Przepisów pasportowych.

Kalisz d. 14 (26) lutego 1872 r.

Policmajster, Sztabs-Kapitan Jakowlew.

Referent, Fomin.

W Radzie Gubernjalnym: urzędnik kancelaryjny Piotr Wychowski, stosownie do życzenia uwolniony od obowiązków, na jego miejsce mianowany Antoni Stecki; — burmistrz m. Turku Isajewicz, stosownie do życzenia uwolniony od obowiązków, a na jego miejsce mianowany burmistrz m. Wielunia Kiedrzyński, na jego miejsce przeznaczony Piotr Siedynkin, referent biura powiatu w Wieluniu; na miejsce tegoż sekretarz magistratu m. Wielunia Grzegorz Borysow, na miejsce tego mianowany sekretarz Hipolit Odyniec, b. nadzorca szpitala w Łęczycy; — sekretarz magistratu m. Turku, Franciszek Sękowski, i sekretarz kwartalnicznik Cyprjan Otoki, przemianowani jeden na

miejsce drugiego; — archiwista Stupeckiego biura powiatu Antoni Kobylifski, uwolniony na własne żądanie, a na jego miejsce mianowany Władysław Tomasiński.

W Izbie Skarbowej: Sekwestrator Stupeckiego pow. Rajmund Zgliczyński, na własne żądanie uwolniony. (D. G. K.)

Wiadomości miejscowe i okoliczne.

W roku bieżącym powstał u nas zwyczaj odprowadzania partii wychodzących z Kalisza rekrutów. Z placu przed pomnikiem, towarzyszy im orkiestra. Za rogatką, na warszawskiej szosie, ktoś z obywateli każe zwykle dostarczyć dla partii wódki i chleba. Muzyka gra hymn narodowy.

P. Naczelnik wojenny pozdrawia rekrutów, że rozpoczynają służbę Cesarską i zęga się z nimi. Następnie, słowiańskim zwyczajem ma miejsce strzeżenie, które stanowi miarka wódki, kawałek chleba a czasem i papierosy; poczem rekruci, z okrzykiem „hurra” podskakując do taktu muzyki grającej marsza, wyruszają w drogę. Tłum ludu przypatruje się z zadowoleniem temu nowemu dla siebie widowisku.

Przykład do tej godnej naśladowania nowości, dali p. p. R. N. K. M.

W niedługim czasie urządzonym zostanie teatr amatorski, z przeznaczeniem dochodu na sprowadzenie i subsidjum dla niewidomych artystów p. p. Plocera i Gorączkowskiego, którzy niedawno dawali koncerty w Kaliszu. Za subsidjum te zobowiązani oni będą grywać w czasie nabożeństw w kościele S-go Mikołaja. Tak więc, za jednym razem podwójna korzyść osiągnięta będzie, bo i w starożytnej naszej świątyni zabrzmi muzyka ku większej chwale Bożej, i nieszczęśliwi arcyści znajdą pomoc dla siebie.

Zapowiedziany na 2 marca koncert Szkoły muzycznej p. Krzyżanowskiego, dla nieprzewidzianych okoliczności, odbędzie się o tydzień później, to jest w sobotę dnia 9 marca r. b.

Czyniąc zadosyć rozlicznym żądaniom, od przyszłego numeru podawać będziemy tygodniowo, pod właściwą rubryką, ceny targowe zbierane drogą prywatną.

Państwo Doroszyńscy opuszczają Kalisz, towarzystwo jednak dramatyczne pozostaje w naszym mieście, dyrekcję zaś nad takowem obejmie p. Carmantrant. O ile wiemy, nowozreorganizowana trupa w przyszłym tygodniu ma zamiar rozpocząć swe przedstawienia.

W dniu wczorajszym odbył się koncert p. Szczepanowskiego na gitarze i wiolonczeli, o którym bliższe szczegóły podamy w następnym numerze. Drugi koncert odbędzie się po jutrze.

P. Diehl, zbierający widoki fotograficzne naszego miasta, nie wyjechał z Kalisza, jak to w poprzednim numerze donosiliśmy, lecz klisze widoków, jako mu w przyszłości nie potrzebne zbył p. Fingerhutowi.

Jutro ostatni wieczór muzyczny p. Lewandowicza w sali parkowej. Z uwagi jednak na brak w obecnej postnej porze wszelkiego rodzaju rozrywek, sądziemy, że byłoby wcale nie od rzeczy, aby p. Lewandowicz jeszcze kilka wieczorów swych chciał urządzić, a te, biorąc miarę z obecnego powodzenia, z pewnością by się opłaciły.

Ogłoszona przez Magistrat m. Kalisza na d. 17 (29) lutego r. b. licytacja na entrepryzę: 1) urządzenia mostków przejazdowych; 2) przebrukowania ulicy Kanonickiej, i 3) wybrukowanie Nadwornej ulicy, w dniu powyższym miejsca mieć nie będzie. Nowy termin do odbycia tej licytacji wyznaczony został na dzień 9 (21) marca r. b.

W dniu 11 (23) b. m., w miejscowej cerkwi prawosławnej pobłogosławiony został związek

YERTA SLOVODA,

powieść,
A. Achard'a;
przekład z francuskiego przez
S. M. W.

Nazajutrz czyniono przygotowania do podróży. Pod wieczór związał Lionel swój tłumok, wychylił ostatni kielich za zdrowie gospodarzy, uściłskat Jana, i puścił się w drogę. Iluż i jakich ludzi opuściłem!... miałbym o nich zapomnieć? serce moje byłoby na wieki zranionem gdybym powtórnie miejsc tych ujrzał nie miał... tak dumal Lionel. Yerta towarzyszyła mu do ostatecznego krańca starej ulicy, wiodącej do stacji Baden-Baden; ztamtąd miał Lionel puścić się koleją. Gdy przyszli do miejsca rozłąki, stanęli w milczeniu; las leżał przed nimi, prowadził do niego kamienna droga. Lionel uchwycił jej rękę. — Czy pozwolisz pani, że ją ucałuję? — zapytał. Yerta podała mu rękę i padła w jego objęcia. — Do zobaczenia się wyrzekła wreszcie.

Po chwili znikł Lionel w mrocznych cieniach lasu.

Gdy już ucichł tentent kroków jego na kamiennej drodze, usiadła nad brzegiem rowu i zakryła twarz chustką.

Temczasem w tartaku w Gernsbach' szło wszystko jak zwykle.

Po minionym pobytku Lionela powlokła twarz Yerty silna błądź, jako jedyny znak po nim. Te same godziny, na tych samych schodziły zatrudnieniach. Jan palił fajkę jak dawniej; Ara przychodził częściej i siadał z nim przy ognisku. Yerta nie mogła tego pojąć, iż w czasie pobytu Irlandczyka w ich wiosce, Ary nigdy nie widziała. Gdy pewnej niedzieli około południa wychodziła z kościoła, odprowadzał ją Ara Winter. Szli brzegiem rzeki.

— Pani nie jesteś szczęśliwą, nie jesteś zadowoloną, a ja wiem czemu — mówił do niej.

A że ręka jej drżała w jego ręku, mówił dalej: „Przepraszam, jeżeli wyrzekłem słowo, coby obrazić ją mogło; lecz jeśli mam pozostać stałym przyjacielem i codziennie ją widywać, to sądzę, iż potrzeba, abys mnie pani zupełnie poznała. — Ach; jak to już dawno, jak ja panią kocham... Ojciec wasz już wie o tem, a może i dla niej nie jest to nowem. Wiem dobrze, że gdybym się udał do Jana Slovody i prosił o waszą rękę, poczciwy ojciec nie odmówiłby mi, lecz ja ją chcę uzyskać i posiadać przez was samą tylko. Nie wiem przecież, czy ją kiedy posiadam?”

— Wdzięczna wam jestem, Ara, iż ze mną rozmawiacie; za otwartość szacuję was tem więcej. Nie wiem, czy serce moje jest was dalekiem,

lecz jest wzburzone, a serce kobiety musi całkiem mężowi się oddać; nie powinno niczem być zajęte, chyba uczuciem obowiązku i miłości.

W dniach, w których mnie pani nie widywałaś, nie byłem daleko daleko od niej; lecz oko widzi źle, gdy uczucia są wzruszone. Chciałem uczynić wszystko, co było w mej mocy, aby nie kochać pani, a jednak nie mogłem przetrzymać, aby nie udać się w stronę waszej przechadzki. — Serce, którego tętno bije tak gwałtownie, nie było mojem własnem; choć tak twarde są kamienie co tamują wodę w biegu, czyż jedaak ona nie przeciska się i nie płynie dalej? Gość na czas pewien wyjechał. Czy wróci on Yerto? — Przysięgam, na moje imię, jeżeli powróci jego szczęście pani przyniesie, to bez skargi was opuszczę.

Oddalony przyszedł do nas jako przyjaciel, odpowiedziała Yerta, a jeżeli powróci, to jako brat tylko.

A więc pozwólcie mi czekać i kochać was, Yerto.

Mogę wam teraz tylko to jedno powiedzieć, Ara, że jeżeli kiedy serce moje dla was zabije, nie będę się namyślała oddać wam rękę moją; lecz jeśli byście znaleźli inną dziewczynę, którąbyście uszczęśliwić mogli, nie będę wam żorzczyła, gdy mnie opuścicie dla niej.

Nazajutrz dowiedziała się Yerta, że Ara w pobliżu Offenau kupił tartak, a nikogo jak jego nie spotykano na drodze, która ciągnęła się wzdłuż brzegu Murg' i łączyła oba miejsca: Ottens z Gernsbach'em.

małżeński p. Aleksandra Rychtera urzędnika akcyzy z panną Walentyną Siemków.

W dniu 13 b. m. i r., umarł we wsi Olewinie, pow. Wieluńskim, Leopold Szymanowski, w wieku lat 47. Był on synem czcigodnych właścicieli dóbr Niemojowa Seweryna Szymanowskiego, b. prezesa Dyrekcji Szczegółowej T. K. Z. w Kaliszu, i niedawno temu zmarłej Benigny z Tarnowskich matrony enót starodawnych. Sp. Leopold pozostawił dwoje dzieci i wdowę Wandę z Taczanowskich, córkę n. Emanuela Taczanowskiego, dziedzica dóbr Rudy i Sędziego Pokoju Wieluńskiego.

W dniu 13 (25) lutego r. b., Dymitr Petrow, podpułkownik Szlisselburgskiego pułku w m. Kaliszu, po krótkiej lecz ciężkiej chorobie, przemiął się do wieczności.

Złożono w ekspedycji Kaliszana zebrań w towarzystwie od pp. A. K., J. K., J. L., S. R. i J. N. P., razem rs. 1 i przeznaczono na reparację kościoła Sgo. Mikołaja.

Jako odpowiedź na wiersz zamieszczony w N. 14 „Kaliszanina,” hr. M. G. z Wyszyń nadstąpił do redakcji dla ubogich małżonków Chaćnińskich rs. 5 wraz z udatnym wierszem, którego jednak dla jego obszerności drukować nie możemy. Ofiara powyższa komu należy, wręczona została.

Złożono w ekspedycji Kaliszana od p. W. kop. 50 dla ubogich małżonków Chaćnińskich.

Różne wiadomości.

Reorganizacja sądownictwa. — „Now. Wr.” powiada, że komisja, której powierzono wypracowanie projektu reorganizacji sądownictwa w Królestwie Polskiem, kończy swoje zadanie. Projekt przez nią wygotowany, w skutek szczególnego Najwyższego rozkazu ma być roztrząsany nie w radzie państwa, lecz w komitecie ministrów, na który w tym przedmiocie zleża się prawa departamentu rady państwa. (G. W.)

Berliński „Kurjer giełdowy” pisze, że w tym roku jeszcze rozdane zostaną piechocie armii niemieckiej nowe karabiny. Nowa broń ma lufy brązowe, kaliber kul taki sam jak u szaspotów, waga broni o 1 i pół funta mniejsza od cyndalówek. Zamiast dotychczasowego bagnetu trójkąnczastego, zastosowano bagnet sieczny. (G. P.)

IX.

Tymczasem, minęła zima; pączki drzew przepelnione sokiem, dobywać się zaczynały; łagodny wietrzyk dmuchał po dolinie; to jednak przebudzenie się wiosny, która we wszystkie kwiaty i ogrody owocowe tchnęła nowy oddech życia, nie miało nie wspólnego z niepokojem przejmującym umysły wszystkich. Wszędzie spotkać było można zgromadzone kółka, słuchające z nateżoną uwagą lub z niecierpliwym mówiące zapatem. — Po wszystkich piwiarniach i gościncach mówiono tylko o polityce. Publiczne kartki czytano głośno, a wypadki, których widownią była cała Europa, chwalebno, ganieńo a spory tworzyły niewyczerpany temat do ciągłych narad.

Świat stary zdawał się przeistaczać i drzeć w swoich posiadach; ludność niespokojna czyniła go przynajmniej takim. Nagle powstało kilku mówców, którzy starali się usmierzyć zaniepokojony ogół; przemówienie wywarło wpływ na słuchaczy. Tymczasem rewolucja wznosiła się coraz bardziej; ludzie bawiący się mrzonkami idealnemi rozprawiali szeroko, choć niebezpiecznie na publicznych posiedzeniach, a jak za czasów Jana Zyski i Jana z Leyden o odrodzenie się człowieka i teraz zamiary wszystkich spoczywały na płonnych nadziejach, na czczym entuzjazmie, na niepojętych obietnicach i idealnych dążnościach, mogących sprowadzić ocalenie — lub wspólny upadek. Wszystko zajmowało ogół, który nie miał dokładnego pojęcia o rzeczy; a co obchodziło Wiedeń i Berlin to interesowało Niemiec i Baden, leżące blisko Frankfurtu, owego serca Niemiec. — Po wsiach i pojedynczych miastach przytrafiały się już gwałtowne zwady; czekano tylko ogólnego wybuchu; nawet wojska regularne zdradzały szybkim przysposabianiem się niewątpliwie niepokój; w niektórych garnizonach pojawiły się zmywy, a nawet gwardja, czoto wojska, nie była od nich wyłączoną. Z dnia na dzień po kilku żołnierzach uciekało z wojska; dowódcy nie czuli się być bez-

Sprawa powszechnego obowiązku służby wojskowej w Rossji ma tak szybko posuwać się naprzód, iż jak „Petersb. Wied.” powiada, prawdopodobnie pobór do wojska w r. 1873 już się odbędzie na zasadzie nowych przepisów. (G. W.)

Z Wrocławia donoszą, że w dniu 8 b. m., zawarta została umowa pomiędzy delegacją prowincji Szlązka a Berlińskiem Towarz. budowy kolei żelaznych w przedmiocie urządzenia na rzece Odrze regularnej żeglugi łączuchowo-holowniczej. Poprzedni przedsiębiorcy kupiec Efraim i spółka zostali usunięci. (G. H.)

Postęp w Japonji. — „Mikado” nieprzerwanie zdumiewać świata całego swemi postępami na drodze cywilizacji. Szczególniej opieki jego i troskliwości używają szkoły i wychowanie ludowe. Samo miasto Jeddo liczy 5 kolegów, a w każdym z nich od 1500 do 3000 uczniów, oraz szkołę kadetów. Zakres wykładu stanowią wszystkie gałęzie nauki, nadto języki obce. W ostatnich czasach zaangażowano 23 francuzów dla ćwiczenia młodzieży w sztuce i naukach wojennych; 20 angiłków do obznajmiania krajowców z sekretami marynarki; 20 szweców i 10 piwowarów z Bawaryi; gdyż dotychczas Japończycy nie nosili butów i nie pili piwa bawarskiego, a radziby popróbować tego i owego. Co jeszcze przed rokiem uważane było za zbrodnią, dziś jest zaletą; taka tu zaszła zmiana w opinji publicznej! Bardzo jest ważne dla handlu nowe rozporządzenie, mocą którego dozwala się wywóz produktów naturalnych, jako to: ryżu, grochu i t. p. W skutek tego nowego prawa, handel a tem samym i stosunek międzynarodowy ożywią się znacznie. Jużesmy donosili o poselstwie japońskiem, mającem zwiedzić Amerykę i Europę w celu bliższego poznania cywilizowanego świata i o rewizji traktatów, dla uregulowania stosunków handlowo-społecznych pomiędzy Japonją, a innemi państwami ucywilizowanemi. Co wszakże najbardziej zadziwia wszystkich, to zachowanie się głowy państwa japońskiego. Ten święty monarcha, którego oko śmierćelników nigdy przedtem nie oglądało, obecnie zaczyna chodzić i jeździć po stolicy jak zwyczajny człowiek, w towarzystwie adjutanta lub swity ziołonej z kilku tylko osób! Mikado dąży widocznie do popularności, a uprzejmość z jaką traktuje wszystkich cudzoziemców, ma już ten skutek, że krajowcy zaczynają lekceważyć ceremonjał paralizujący od wieków ich towarzyskie stosunki, są naturalniejsi, więcej uprzejmi, a nawet niektórzy ubierają się po europejsku. Sądy w Tokio mają

piecnymi stać na czele przeciw wzburzonemu społeczeństwu. Po wszystkich wsiach i miastach urządzano posiedzenia, na których egzaltowano ludność. Ruch stawał się coraz ogólniejszym i zdawało się, że lada chwila wydzwoni godzina rozterek. Jak zwykle po wsiach kontrabandziści zwierzyły się podnieć do rabunków, tak i wówczas ta klasa ludzi dawała pochop do rozruchów. Pierwsze strzały przeznaczone były dla zarządzających lasami.

Czytelnicy nasi przypomną sobie, iż leśniczy Ambroży, od czasu, w którym zaczęliśmy powieść, osiadł w okolicy Schenwaldu. Rozkaz przełożonych powołał go od tego czasu do lasów tych ciągnących się od strony Gernsbachu nad prawym brzegiem rzeki Murgu. Tu zajmował on wyższe stanowisko; lecz surowość jego zasad i nieugiętość charakteru ściagnęły na niego nienawiść chłopstwa. Dał on swoim przełożonym zapewnienie sumieniejszego zarządu niż jego poprzednicy i nie chciał przyrzeczenia łamać. Mimo zawichrzeń i niepokoju nie zrażał się pełnić dalej w lesie obowiązków swoich jak najciszej.

W tym czasie spotykał się często z Janem Słowodą i z Arą, a prawie zawsze niezgadzał się z sobą w sprawie dotyczącej polityki. Sprzeczka między nimi toczyła się niekiedy żywo; lecz wzajemny szacunek nie poróżnił ich nigdy z sobą. Czasami w chwili najgwałtowniejszego uniesienia przystępowała Yerta, a wtedy powstawał Ambroży, milczał, i niezdługo opuszczał towarzystwo, idąc wolnym, ciężkim krokiem jak człowiek, co dźwiga w sercu jakieś brzemie. Pewnego wieczora, Jan wypróżniwszy przy stole dzban piwa, położył rękę na ramieniu mówiącego Ary, i rzekł: — Powódź wzbiera i niezdługo zaleje okolicę; mali szczekają już, złośliwi wkrótce kasać poczują; już podatku płacić niechcą, ścinają drzewa i zabijają zwierzyne w lasach do państwa należących. Wyście wiatr zasiał, a burzę sprzątać będziecie; kurz dymu wzniesie się nad łanami, na

odtąd sędzić wszelkie sprawy w ostatniej instancji. Właśnie dokonywa się przekład kodeksu kryminalnego francuzkiego na język krajowy, gdy ten kodeks ma być na przyszłość podstawą sądów japońskich na linii karnej. Podobnież przekształcenie i w dziedzinie religij; świątynie buddyjskie zostały zamknięte, a duchowni zobowiązani do oddania połowy swoich majątków rządowi, i na przyszłość mają albo przywdziać uniform wojskowy, albo zostać rolnikami. (G. W.)

„Ruskij Mir.” donosi, że na zasadzie Najwyżej zatwierdzonego wniosku Rady Państwa, urzędnicy cywilni wszystkich dekarsterji Cesarstwa jako też Królestwa Polskiego, będą mogli brać urlopy na dwa miesiące, nie przestając pobierać pensji; pod tym warunkiem jednak, aby urzędnicy nie częściej jak raz na dwa lata korzystali z urlopów i żeby zachowali obowiązujące w tym względzie przepisy. (G. P.)

Od pewnego czasu pojawił się w Łodzi jakiś reformator religijny z sekty Nowochrześciców (anabaptystów), który pracuje nad pozyskaniem do tej sekty ludności, mianowicie luterskiego wyznania. Mówią, że trafił na grunt przyjazny i znalazł licznych adeptów tak w samej Łodzi jako i w okolicznych niemieckich kolonjach. (K. W.)

Pleszew miasto w W. Ks. Poznańskiem według obliczenia niedawno dokonanego, liczy ludności 6106, pomiędzy którą 2862 mężczyzna, a 3244 kobiety. Familji jest ogółem 1366, a domów mieszkalnych 585. (G. W.)

Rząd niemiecki zamówił u braci Sanitów fabrykantów angielskich, dwa wielkie okręta pancerne po cenie 2 — 3 milionów talarów. Okręte te nosić będą nazwy: „Metz” i „Sedan.” (K. W.)

Na uniwersytecie w Wiedniu uczęszcza obecnie 4137 słuchaczy.

Słyszelismy o zamianowaniu się grona prawników w celu przedsięwzięcia wydawnictwa przekładów dzieł prawnych na wzór wydawanej u nas od lat kilku biblioteki umiejętności lekarskiej. (K. W.)

P. Decaisne przytaczał na jednym z ostatnich posiedzeń akademji lekarskiej paryskiej następujące przyczyny wzrostu liczby samobójstw w tym kraju: 1) wpływ namiętności politycznych (nowoczesny mórbus democraticus Niemców); 2) osłabienie pojęć religijnych; 3) wzrastające pijaństwo. Co do tego ostatniego punktu dodaje, że liczba osób, które w skutek pijaństwa odebrały sobie życie we Francji w r. 1848 wynosiła 142, a w r. 1866 już 471 osób. (G. W.)

których wiał aromatyczny zapach siana; a huk armat zagłuszył szum Murgu.

— No, niech przyjdzie wojna, ojcowie nasi przeciw francuzom walczyli; my przeciw panom wystąpimy.

— O, zawołaj, czy Saksonczycy tak daleko przyszedli?

— Teraz znów położył Ara rękę na ramieniu leśniczego.

— Stuchaj pan, mówił do niego, łamałem chleb z wami i wypróżniłem szklanke z wami pod jednym dachem, gdyśmy wspólnie na wzgórzu za głuszcem się uganiałi... więc nie chciałbym, aby was nieszczęście spotkało. Nie jesteście ani szambelanem, ani baronem, ani też radcą stanu, lub jenerałem... Gdy wojna się rozpocznie, zostańcie w domu; matym nie będzie wolno was bić za wielkich.

Na te słowa Ambroży uderzył w kolbę strzelby.

— Tę broń od kogóż otrzymałem? zawołał z dziką gwałtownością, chleb, który jadam, któż mi daje? dach, chroniący mnie od wiatru i niepogody, komuż zawdzięczam? Wielki książę jest moim panem! życie moje należy się jemu!

W tej chwili usłyszano strzał w górach; Ambroży wyrwał się z trzymających go mocno rak Ary.

— Kto dłoń na pana mego podnosi, mnie bije, rzekł i niezdługo szedł już spiesznie brzegiem doliny.

— Każdy swą drogą, mruzczał strzelec.

Ara wypróżnił półkwartową szklanice, i rzekł do Jana, który utwierdzał toporzysko matej siekiery.

— Znacnie rękę Piotra, jodry ujrza tej nocy wielu ludzi, a między nimi będą tam i tacy, którzy tu z wami razem przy stole siedzieli i rozmawiali.

— To dobrze! odpowiedział Jan, mrużąc oczy; jeżeli przyjaciele moi chcą uczuć mą dłoń, niech przyjdą, czemużbym ja nie miał się udać na ich spotkanie? (D. c. n.)

Sposób konserwowania kwiatów owoców (t. d. Pewną ilość parafiny ogrzewamy na wolnym ogniu aż do stopnia, i w tej płynnej massie maczamy kwiaty i owoce, powlekając je tym sposobem cienką warstwą parafiny. Powłoczka ta, wstrzymując przystęp powietrza, nie dozwala rozkładać się, czyli jak w tym razie, gnić częściom roślinnym. Kwiaty powinny być świeżo zerwane i wolne od kropel deszczu lub rosy. Każdy kwiat zanurzać z osobna, trzymając go za szypułkę. Po zanurzeniu przedmiotu, należy go poruszać to w tę to w ową stronę, dla wypędzenia pęcherzyków powietrznych, które doni przylegają. Parafinę należy topić w temperaturze o ile można najniższej. (Przyc. i Pr.)

„Ruskij Mif.” powtarza pogłoskę, że w ministerjum wojny w Petersburgu utworzono pod prezydencją generała piechoty Niepokojczyckiego, Komisję specjalną, której zadaniem będzie rozstrząsanie i ocenienie pruskiego systemu organizacji tyłów armii podczas wojny, w porównaniu do obowiązujących przepisów w Rosji. (G. W.)

M. Królewiec liczy obecnie 112,000 mieszkańców. (G. H.)

Z Wrocławia donoszą, że w tych czasach zatwierdzone zostało nowe towarzystwo pod nazwą Szląskie Towarzystwo Kredytowe Ziemi. (G. H.)

Wiadomości z literatury, sztuk, nauk, przemysłu, handlu i t. p.

P. Zygmunt, Gloger, znany z badań na polu archeologii i etnografii, zajmuje się przekładem znakomitego dzieła Euboea „O człowieku przedhistorycznym.” Tenże p. G. odkrył przypadkiem w okładce starej księgi z XVI wieku cenny zabytek dawnego języka polskiego, z ciekawą pisownią, zbliżoną do tej, jaką mamy w biblii szaropatkowej. (Prz. T.)

W tych czasach ma się pojawić przekład kroniki Marcina Galla, dzieła pomnikowego w naszej literaturze. (K. W.)

Dr. Daniel Wierzbicki, adiunkt obserwatorium astronomicznego w Krakowie, wydał dziełko „Uzycie globu.” Zbiór zagadnień dających się rozwiązać za pomocą globu ziemskiego. (P. T.)

Czytamy w „Nowosti,” że p. Klimowski tłumaczy na język ruski poemat A. Malczewskiego „Marja.” Ci co mieli sposobność czytać wyjątki, odzywają się z wielkimi pochwałami o tłumaczeniu. (K. W.)

„Opiekun domowy” jedno z najtańszych pism w Warszawie wychodzących, z każdym rokiem dąży ku udoskonaleniu i osiągnięciu swego zadania pod względem rozszerzenia formy. Coraz częściej spotykamy teraz w „Opiekunie” artykuły poważne i mające prawdziwą wartość, jak np. „O pracy umysłowej w stosunku do pracy fizycznej” odczyt p. Juliana Ochorowicza.

Dla zabezpieczenia sukna przeciw molom rozpuszcza się w pół galeonu spirytusu 1 uncję i 3 drahmy kwasu karbolowego, kamfory i olejku rozmarynowego po 7 drahm, olejku gwoździkowego i aniliny po drachmie. Dla zabezpieczenia futer przeciw molom na tę samą ilość spirytusu, bierze się 7 drahm kwasu karbolowego, olejku cytrynowego i nitrobrozolu po 3 do 5 drahm i aniliny 2 skrupuły. Płynami temi skrapia się sukna i futra przyrządem zwanym pulweryzatorem. (G. Prz. Rol.)

Według „Publisher's Circular” w roku upłynionym w połączonych królestwach Wielkiej Brytanji i Irlandji wyszło 4335 nowych książek i nakładów. (G. P.)

Hr. August Cieszkowski, od lat trzech mieszkający w Wenecji, zebrał z tamiecznych tajnych archiwów byłej Rzeczypospolitej mnóstwo ważnych i ciekawych dokumentów historii naszej dotyczących, które po uporządkowaniu w jedną harmonijną całość ma zamierzać drukiem ogłosić. — O ile wiemy dokumenta te składają się: 1) z listów naszych królów; 2) z urzędowych przedstawień naszych ambasadorów już to przy dożach weneckich akredytowanych, już to przejeżdżających tylko przez tameczne miasto; 3) z korespondencji Rzeczypospolitej Weneckiej z naszymi królami i ambasadorami; 4) z protokołów Senatu weneckiego dotyczących bieżących spraw i stosunków z Polską. (Przeg. Tyg.)

DAVOUST W KALISZU,
(rok 1808).
(Ciąg drugi).

Po traktacie Tylżyckim Davoust znowu przybył do Warszawy, skąd w roku 1808 zjechał do Kalisza. Ten właśnie ustęp jest przedmiotem obecnego artykułu.

Pułkownik Kossecki szef sztabu odezwał swoją z dnia 22 czerwca 1808 roku uczynioną do Tomasza Rogowskiego, podpułkownika, komendanta placu wówczas departamentowego miasta Kalisza, a ten następnie odezwał się do Magistratu, zawiadomili, że zjedzie marszałek Davoust, któremu jako wielkiemu urzędnikowi państwa, miały być według ceremonjału oddane następujące honory:

„Prezydenci miasta ze swemi współpracownikami winni być w kwatery Marszałka przed jego przybyciem;

„Przy wchodzie do miasta ma być gotowym oddział gwardji narodowej pod bronią;

„Sądy Appellacyjne, Trybunały i wszyscy urzędnicy udadzą się do niego, jak równie do ministrów, bo marszałkom w okręgu ich komendy należą się też same co ministrom honory.”

W dniu zaraz następnym po odezwie powyższej, prezydent miasta Kalisza Horning, zawiadomił o zjeździe ks. Davoust'a członków Magistratu: Radzika vice-prezydenta, oraz radców: Arkuszewskiego, Kosteckiego, Gibasiewicza i Kassa, donosząc im, że marszałek, spodziewany jest codziennie gdyż już w Koźminku czekają na niego rozstawione konie. W tymże samym dniu (23 czerwca) Antoni Górski szef bataljonu artylerji pieszej legjonu 2-go, zawezwał podprefekta powiatu Kaliskiego, Zychlińskiego, aby z powodu mającej się odbyć w dniu następnym (24 czerwca) rewji w obecności ks. Marszałka, dostarczone były 4 pary koni do armat. Uczyniono niezwłocznie poleceniu temu zadość i konie postawiono u komisarza Mittmana.

Na takiej czujności władz wojskowych i cywilnych schodziły dni, a marszałek nie przybywał, jakkolwiek niemal codziennie zapowiadano ten przyjazd. W trakcie owych wyczekiwań starano się rozwijać i uzupełnić przygotowania, którym w pierwszych chwilach nagłej o zjeździe marszałka wiadomości, nie dało się zadość uczynić. Niektóre z tych przygotowań i rozporządzeń wykazują ówczesny brak żywności i niegrzesząca porządkiem administrację miasta. Wspomniany wyżej komendant placu Rogowski pod dniem 2 lipca zawezwał i powiadomił Magistrat: 1-o że odebrał polecenie od Jenerała 2-jej dywizji Zajaczka, iżby w tym samym domu, gdzie stał jenerał, na dole, umebłowano pokoje dla marszałka, zaopatrzone kredens i kuchnię, ustawiono ławki dla warty przy wejściu, krzeselko i stolik dla oficera służbowego w pokoju, 2-o wszelkie meble i pościel miały być zaraz nazajutrz dostarczone do marszałkowskiej kwatery drogą rek wizycji; 3-o zalecił komendant Magistratowi, aby z powodu, że tak w mieście jak i w okolicach stało 8000 żołnierzy, a ci dla częstego braku chleba w mieście musieli go kupować, równie jak mieszkańcy, a co gorsza, że go do dostać nie mogli — przeto Magistrat miał wezwać nie tylko miejskich, ale wszystkich okolicznych piekarzy o dostawę chleba do Kalisza, za opłatą i za wolnem tegoż sprawowaniem przez czas pewien; 4-o przypomniał wreszcie komendant Magistratowi, że powinien się zająć niezwłocznie naprawą pomp, studzien i rur prowadzących wodę z Prosnj, gdyż brak był takowej w mieście.

Wprowadzając w wykonanie zalecenie powyższe, Prezydent miasta nakazał starszym synagoga żydowskiej dostarczyć niezwłocznie do kwatery jenerała Zajaczka; biuro z szufladami, 3 wielkie zwierciadła, 4 stoliki, 2 kanapy, 18 krzeseł, i 6 łóżek. Ponieważ było przewidywanem, iż żydzi zechcą się wyłamać z pod tej dostawy rek wizycyjnej, wyjednał zatem prezydent wykonanie wojskową. Szkło i sprzęty kuchenne ofiarował się dostarczyć podprefekt; pościel zebrano z domu deputacyjnego i magazynu kwaterynkowego. Z dostawą chleba było nierównie trudniej; prezydent oświadczył komendantowi, że nie tylko żołnierze ale i mieszkańcy cierpią na brak chleba bo zabranie wszystkich młynów końcem mielenia zboża dla wojska, spowodowało niedostatek mąki.

W dniu 3 lipca wszystko znowu było w ruchu,

gdyż spodziewano się przyjazdu księcia Davoust'a w dniu następnym.
(Dalszy ciąg nastąpi).

Przegląd polityczny.

„Journal officiel” ogłasza dekret zabraniający wydawania dzienników bonapartystowskich „Gaulois i Armée.”

Wersal, 22 lutego. Zgromadzenie Narodowe. Minister spraw wewnętrznych wniósł projekt prawa, mającego na celu karcenie i uprzedzenie napadów na Zgromadzenie Narodowe i na rząd. Projekt wymierzony jest szczególnie przeciw dziennikom napadającym na Zgromadzenie Narodowe i na rząd. W odpowiedzi na interpelację p. Baragnon, minister energicznie odpycha zarzut, jakoby rząd chciał zaprzęcać władzy ustawodawczej Zgromadzenia i oświadcza: Wszyscy panowie wiedzą przeciw komu i czemu bronić się chcemy. Izba jednomyślnie przyjęła bezwzględne obrady nad tym projektem prawa.

Dziś rano rozstrzelano komunistów Verdagner, Herpin i Lagrange, skazanych na śmierć za zabicie jenerałów Lecomte i Thomas. Wyroki śmierci komunistów Aldenoff i Meyer zamienione zostały na dożywotne ciężkie więzienie.

Worms, 22 lutego. Podpisują tu adres do pana Bismarka z podziękowaniem za jego energiczną postawę względem ultramontanów pruskich.

Berlin, 22 lutego. Dzienniki poranne ogłaszają udzieloną im ze strony rządowej wiadomość, że wczoraj przed południem aresztowany został były aptekarz z Poznania, na którym ciąży podejrzenie iż zamierzał zrobić zamach na życie kanclerza. Ów aptekarz jest polak i fanatyczny katolik, przez długi czas służył w pułku zwawów papieżskich, a w ostatnich miesiącach mieszkał u pewnego kanonika w Poznaniu. Przyjechał tu w sobotę, odgrając się wprzód w Poznaniu, że wkrótce wszysko inaczej będzie w Berlinie. Aresztowany został w mieszkaniu swego przybranego ojca, zakrytym na kościół S-tej Jadwigi, przyczem odebrano mu rewolwer.

London, 22 lutego. Rząd francuzki szczególnie daje baczenie na agitacje bonapartystów i rojalistów. Jenerał Fleury i jego przyjaciele są pod nadzorem policyjnym.

Z Meksyku donoszą, że powstańcy oblegają San Luis Potosi, że 12,000 powstańców pod dowództwem Frevene zagraża miastu Meksykowi.

Peszt, 22 lutego. Wracając Sułtanowi listy wierzytelne, nowy poseł austriacki, hrabia Ludolf, miał pełną znaczenia przemowę, na którą Sułtan odpowiedział słowy, które sprawiły wielkie wrażenie. Między innymi oświadczył Sułtan, że Austria jest najbardziej przyjaźliwym państwem sąsiednim Turcji.

Paryż, 22 lutego. „Journal des Débats” zwróciła Zgromadzenie Narodowe, aby jednomyślnie uchwalilo ostatni projekt rządowy (o karceniu zamachów na Zgromadzenie i na rząd) i uspokoiło kraj.

Lewica republikańska roztrząsa projekt mianowania p. Kazimierza Perier wice-prezydentem rzeeczypospolitej.

Prawica nie chce ogłaszać swojego programu, żeby odwieść republikańców od wytoczenia kwestji konstytucyjnej.

Bruksella, 22 lutego. Rząd kazał policji czuwać nad hotelem Chambord.

Jenerał Ducrot był tu przedmiotem nieprzyjemnej demonstracji.

Rzym, 22 lutego. Książę Napoleon przyjechał tu z tajną misją od Napoleona III-go.

Sobór powszechny ma się zebrać w Tydencie. Austria nie sprzyja temu planowi.

Jutro Papież mianować ma różnych biskupów, oraz prymasa katolickiego dla Rossji, mającego mieszkać w Petersburgu. (G. P.)

Telegramy.

Poznań, 23 lutego. Z powodu zamierzonego zamachu na życie Bismarka, była rewizja w mieszkaniu kanonika Koźmiana.

Wiedeń, 23 lutego. Deputowani nie bywający w Izbie, ogłoszeni są za pozbawionych mandatu.

Ogłoszenia.

Magistrat miasta gubernjalnego Kalisza,

niniejszem zawiadamia, iż dnia 22 lutego (5 marca) r. b. o godzinie 11 rano w biurze Magistratu odbędzie się głośna licytacja na roboty co do oznaczenia kamieniem bazaltowym, na placu św. Mikołaja, 134 osobnych działów przeznaczonych dla ruchomych handlowych pomieszczeń.

Licytacja zaczyna się od summy 609 rubli 5 kop. Warunki licytacyjne mogą być przejrane w Magistracie codziennie.

Kalisz dnia 9 (21) lutego 1872 roku

Za Prezydenta *Tański*

Za Radnego *Marcinkowski*.

SZKOŁA ROLNICZA imieniem „Haling”

w Żabikowie pod Poznaniem.

Wykłady półroczna letniego 1872 roku rozpoczyna się dnia 8 kwietnia. Blizszych szczegółów zacytować można z broszury: „**Wiadomość o Szkole Rolniczej imieniem Haling**” którą nabyć można za pośrednictwem każdej księgarni.

Zgłoszenia przyjmuje do 16-go marca r. b. niżej podpisany.

Dr. Juljusz Au,

Dyrektor Szkoły Rolniczej imieniem „Haling”

(74) w Żabikowie pod Poznaniem.

Jest do sprzedania w powiecie Wieluńskim

Majątek Strobin

złożony z dwóch hypotek. Strobin rozległy 70 włók, w tem lasu 18 włók łąk 13. Kuźnica 20 włók, w tem łąk i lasu 7 włók.

W powiecie Tureckim do sprzedania

Majątek Borzewisko

rozległy włók 20 w tem łąk 5 włók. To wszystko można nabyć za przystępną cenę i utatwioną wypłatą, z przyczyny, że właściciel związa zupełnie gospodarstwo. O bliższych szczegółach na miejscu lub w Sieradzu w domu № 510. (63-3-3)

MAJĄTEK ZIEMSKI

rozległości od 30 do 50 włók mający, w gubernji Kaliskiej położony; zechce nadesłać szczegółowy opis wraz z szacunkiem do Redakcji „Kaliszanina” pod literą M. (60-3-3)

Potrzebna jest do panienci

jedenastoletniej

Nauczycielka

polka, posiadająca obok zwykłych nauk, dokładnie: język francuzki, niemiecki i muzykę

Blizsza wiadomość u J.W. Głiszczyńskiego zamieszkałej w Kaliszu w domu W. Mianowskiej. (67-3-2)

W zarządzie dóbr Chocz d. 4 marca 1872 roku odbędzie się głośna licytacja na wydzierżawienie: **PROPINACJI WIEJSKIEJ**, począwszy od 23 kwietnia 1872 roku. Vadjum do licytacji wymagane jest w ilości rs. 100, o bliższych zaś warunkach dowiedzieć się można w kancelarji głównego zarządu tychże dóbr u komisarza p. Meyera. (64-2)

W dobrach **Kozmin**, w parafji Janiszew, powiecie kolskim położonych, odległych od m. Koła o wiorst 12 a od m. Turku wiorst 10, jest do wydzierżawienia, na rok jeden lub lat trzy, siedem włók:

ŁAK

dwukośnych, położonych nad rzeką Warta. Blizsza wiadomość w Redakcji „Kaliszanina.” (75-3-2)

Jeżeli kto ma do zbycia

za przystępną cenę używane lecz w stanie dobrym

MEBLE,

a mianowicie: jedną kanapę, stół średniego rozmiaru, sześć krzeseł, szafę do rzeczy, serwantkę, dwa łózka, lustro ścienne, dywany, lub też niektóre z takowych, raczy szczegółowy opis, o cenie i gatunku wraz z swem adresem zostawić w Redakcji „Kaliszanina” pod adresem A. Z. Z. (73-3-1)

AGENT

towarzystwa ubezpieczeń od ognia Imperial i Rossyjskiego z roku 1877.

przyjmuje do ubezpieczenia wszelkie ruchomości i przewyżkę wartości budynków nad rubli rs. 5000, tak wiejskich jako też i miejskich.

Kalisz dnia 19 lutego 1872 roku.

(66-3-2) **Bakowicz**

KSIĘGARNIA

Henryka HURTIG w Kaliszu

Ma zaszczyt zawiadomić Szanowną Publiczność miasta Kalisza i jego okolicy, że otworzyła

Czytelnię Polską,

pomnożoną najnowszymi dziełami wydanymi w kraju i za granicą.

Blizsze warunki abonamentu doniesienia objaśniają.

Nadmienia się, iż bez wadium nikomu książki wydawane nie będą. (65-3-2)

Rs. 1350,

z dniem 1 marca r. b. będą do wypożyczenia na hypotekę miejską. Wiadomość u Patrona Chodźńskiego w Kaliszu, jako pełnomocnika właściciela kapitału. Do wypożyczenia nie będzie przyjętym wpływ faktorów.

SKŁAD

Tytoniów, tabaki, cygar i papierosów.

J. E. Wałach,

kupca 2-jej gildji, w rynku domu p. A. Kempner, pod Nr 18 w Kaliszu.

Zawiadamia Szanownych mieszkańców miasta Kalisza i okolicy, iż do zapasu wielkiego powyższych przedmiotów z różnych fabryk rossyjskich i krajowych to jest: fabryk Aleksandra Fedorowa Müller, Saaczy i Manguby z Petersburga, Leo Wissor, Konst. Kuchczyńskiego z Rygi, Aleksandra Müller z Warszawy, i innych nadszedł teraz znaczny transport onychże, po cenie niższej. Uprasza więc pp. mieszkańców miasta Kalisza i okolicy, mieć łaskawie w pamięci firmę moją. Kupującym w większej ilości stosowny rabat odstepuje się. (70-3-2)

Obwód tygodniowy na targu Wroclawskim.

Powietrze od paru dni znacznie się oziębiło, nocie nawet dosyć są mroźne, przy wschodnim bardzo ostrym wietrze. Stan ten atmosfery przy tak częstych zmianach nic dobrego nie rokuje dla przyszłych zbiorów, chyba że jeszcze wiosna wyrządzone szkody powetować zechce.

Pomimo wielkiej stagnacji, jaka dotąd bez przerwy w handlu panuje, usposobienie giełd i targów bardzo pozostało stałe i ceny nigdzie ani na chwilę się nie zachwiały; widoczna jest bowiem że spichrze zachodnich krajów już bardzo znacznie się przerzedziły, że obecne zapasy ani Francji, ani Anglii, ani Belgji, bynajmniej tak wielkimi nie są aby wzbudzać nadzieje cen niższych od dzisiejszych.

Targ nasz ostatni był dla zboża o wiele lepiej, jak dotąd, usposobiony i to widocznie pod wpływem obawy o przyszłe zbiory. Ożywienia wprawdzie i tym razem nie wiele było, lecz ceny mianowicie przy pięknym ziarnie płacono wyżej.

Notowano:

Pszenięca za 100 kilo, (246 f. pol.)	6 1/2	—	8 1/2
Zyto dto	5	—	5 1/2
Jęczmień dto	4 1/2	—	5 1/2
Owies dto	4 1/2	—	4 1/2
Groch dto	5 1/2	—	5 1/2
Rzepik dto	10 1/2	—	12
Koniczyna za 50 kil. (123 pol.) biała	19	—	24 1/2
dto dto czerwona	14	—	20 1/2
Okowita stała za 100 litrów (100 kw. pols.)	100	—	100
Tral. w miejscu 23 1/2 tal.			
Banknoty rossyjsko-polskie 83 1/2 tal. za 90 Rub.			

Wrocław dnia 20 lutego 1872 r.

Bank Rolniczo-Przemysłowy, Kwilecki,

Potocki i Spółka

ul. Wroclawska.

Wrocław dnia 20 lutego 1872 r.

Kurs Giełdy Warszawskiej.

Dnia 24 lutego 1872 r.

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki

Wszystkie kursy w rublach i kopiejki